

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่นหลายด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม อาชญากรรม สุขภาพ และความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น รวมทั้งปัญหาสุขภาพจิตทำให้พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาว รัฐบาลนำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เข้ามาบริหารประเทศ และเล็งเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตอย่างเร่งด่วน จึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ปี พ.ศ. 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560) โดยใช้กรอบแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตที่ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ ปี 2558 (พ.ศ. 2558 – 2562) เพื่อให้ทุกหน่วยงานดำเนินการบูรณาการให้เป็นเอกภาพ เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าว ประกอบด้วย 4 แผน ดังนี้

1) แผนปราบปรามยาเสพติด โดยมีเป้าหมายแผน คือ ผู้ค้ายาเสพติด และเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศถูกจับกุมและดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเสริมสร้าง พัฒนาและยกระดับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตระหว่างประเทศ

2) แผนบำบัดรักษายาเสพติด โดยมีเป้าหมายแผน คือ นำผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาทุกระบบ จำนวน 220,000 คน ติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาอย่างน้อยร้อยละ 70 ของผู้ผ่านการบำบัดรักษา

3) แผนป้องกันยาเสพติด โดยมีเป้าหมายแผน คือ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้กับเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และประชาชนโดยทั่วไป

4) แผนบริหารจัดการอย่างบูรณาการ โดยมีเป้าหมายแผน คือ กลไกระดับนโยบาย และกลไกภายใต้ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ศอ.ปส.) มีระบบบริหารจัดการ อำนวยการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตอย่างมีเอกภาพ สามารถนโยบายนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งเป็นการสำรวจภายหลังการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวมาแล้ว 6 เดือน ในเดือนมีนาคม 2560

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาสุขภาพจิตที่พบเห็นในชุมชน/หมู่บ้าน ลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพจิต ความเดือดร้อนที่ได้รับจากปัญหาสุขภาพจิต การทราบ/การแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นที่มีต่อผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด และการยอมรับหรือให้โอกาสผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับเข้าสู่ชุมชน/หมู่บ้าน ตลอดจนความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานและความเชื่อมั่นต่อนโยบายรัฐบาลในการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด เพื่อเป็นข้อมูลให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ) นำไปใช้ในการติดตาม ประเมินผล และวางแผนการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้ ผู้ใช้ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

ภาครัฐ : ใช้ในการติดตาม ประเมินผล และวางแผนกำหนดแนวทางการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระยะต่อไป

ภาคประชาชน : สะท้อนสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่พบเห็นในชุมชน/หมู่บ้าน และให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด รวมถึงการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาหรือผู้ต้องขังในคดียาเสพติดที่พ้นโทษออกมา

1.4 คำอธิบาย

1.4.1 ยาเสพติด ในการสำรวจครั้งนี้ ไม่รวม สุรา บุหรี่ หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

1.4.2 ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ในการสำรวจครั้งนี้ ไม่รวม ผู้ที่เคยได้รับการบำบัดรักษาหรืออยู่ระหว่างการบำบัดรักษา

1.4.3 ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด หมายถึง ผู้ที่ใช้อยา/สารเสพติดเป็นประจำ และผู้ที่ใช้อยา/สารเสพติดเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่อง

1.4.4 ประเภทของหมู่บ้าน/ชุมชน สำนักงาน ป.ป.ส. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) หมู่บ้าน/ชุมชนแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือ หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีสภาพปัญหายาเสพติดรุนแรง : มีผู้ผลิต/ผู้ขายยาเสพติด และมีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเกิน 5 คนขึ้นไปต่อประชากร 1,000 คน

2) หมู่บ้าน/ชุมชนเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด หรือ หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีสภาพปัญหายาเสพติดปานกลาง : มีผู้ผลิต/ผู้ขายยาเสพติด และมีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด 3 – 5 คน ต่อประชากร 1,000 คน

3) หมู่บ้าน/ชุมชนป้องกันปัญหายาเสพติด หรือ หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีสภาพปัญหายาเสพติดเบาบางหรือปลอดจากยาเสพติด : มีผู้ผลิต/ผู้ขายยาเสพติด และมีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดไม่เกิน 3 คน ต่อประชากร 1,000 คน

1.4.5 การนำเสนอในระดับภาคภูมิศาสตร์ และภาค ป.ป.ส. มีรายละเอียด ดังนี้

ภาคภูมิศาสตร์	ภาค ป.ป.ส.	จังหวัด
กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร
ภาคกลาง	ภาค 1	สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท สระบุรี

ภาคภูมิศาสตร์	ภาค ป.ป.ส.	จังหวัด
ภาคกลาง	ภาค 2	ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก สระแก้ว
	ภาค 7	ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาค 3	นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ยโสธร ชัยภูมิ อำนาจเจริญ

ภาคภูมิศาสตร์	ภาค ป.ป.ส.	จังหวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาค 4	บึงกาฬ หนองบัวลำภู ขอนแก่น อุดรธานี เลย หนองคาย มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร
ภาคเหนือ	ภาค 5	เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย
	ภาค 6	นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ อุทัยธานี กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์

ภาคภูมิศาสตร์	ภาค ป.ป.ส.	จังหวัด
ภาคใต้	ภาค 8	นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี ระนอง ชุมพร
	ภาค 9	สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส